diploma 2019

ÚJLIPÓTVÁROSI ZÖLD SZIGETEK - BELSŐ UDVAROK KERTÉPÍTÉSZETI MEGÚJÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

GREEN ISLANDS OF ÚJLIPÓTVÁROS - LANDSCAPE RENEWAL POSSIBILITIES OF INNER COURTYARDS

Nemzeti Kulturális Alap
ORMOS IMRE ALAPÍTVÁNY

Budapest belső udvarainak és tömbbelsőinek megújítása reális lakossági igényként, állandóan aktuális kérdésként szerepel a tájépítész szakma életében. Diplomatervem készítése során Budapest egyik legváltozatosabb városrészével, a XIII. kerületi Újlipótvárossal foglalkoztam. Kialakulástörténete megismerésével az épületekhez szorosan kapcsolódó szabadterek formai és funkcionális változását tártam fel, amely gazdasági-politikai hatások, építészeti irányzatok és lakossági igények formálásában fejlődik kis alapterületű, burkolt belső udvartól a nagy kiterjedésű zöld tömbbelsőig. Helyszíni bejárások során felmértem e szabadterek jelenlegi állapotát, összegeztem legfőbb épített, zöldfelületi és funkcionális jellemzőit, megállapítottam vizuális, használati problémáit.
A belső udvarok, tömbbelsők kölcsönös hatásban állnak a lakóközösségekkel: együtt épülnek, hiszen az udvarmegújítás csak közösségi összefogással érhető el, az udvarhasználat és –fenntartás pedig közösségépítő erejű. Javaslataim kidolgozásakor ezért a legfőbb szempont a lakóközösségi udvarmegújítások számára releváns megoldások megfogalmazása az ökológiai-gazdasági fenntarthatóság jegyében. Diplomamunkámban mintegy „állatorvosi lóként" szerepel két-két belső udvar és tömbbelső történeti és helyszíni vizsgálata, melyekből három területre engedélyezési szintű kertépítészeti tervet készítettem el.

The renewal of the inner courtyards and block-interiors of Budapest, is always present as a realistic demand of its inhabitants, and is always a topical issue throughout the landscape architect profession. In my master's thesis, I focused on Újlipótváros, one of the most diverse neighbourhoods situated in the XIII-th district of Budapest. By researching the history of its development, I discovered the changes, both in form and function, of the open spaces that are closely related to the buildings. They have been developing from a small, enclosed inner courtyards to large green block-interiors due to economic and political influences, architectural tendencies and residential demands as well. During on-site visits, I assessed the current state of these open spaces, summarized the main functional characteristics of both built and green surfaces, and identified their visual and practical problems. The inner courtyards and the block-interiors have a simbiotic relation with residential communities: they are evolving together, because the courtyard renewal can only be achieved by community co-operation, while the use and maintenance of the yard undoubtedly has the power to build community. Therefore, the most important aspect, when elaborating my proposals, was the formulation of solutions relevant for residential community-court renovations, in the spirit of ecological and economic sustainability. In my master's thesis, I used for „guinnea-pig" two inner courtyards and two block-interiors, their historical and on-site examination, and consequently I have created garden design plans for three of them.

KONFLIKTUSOK/*CONFLICTS*

rossz műszaki állapot

parkolás túlsúlya

felnyurgult fás vegetáció árnyékolása

BELSŐ UDVAROK ÉS TÖMBBELSŐK JELLEMZŐI/*FEATURES OF INNER COURTYARDS AND BLOCK-INTERIORS*

Típus	Körülépített belső udvarok					Tömbbelsők		Környező épületek jellemzői
Változtatok	egy lakóház épületszárnyai által minden oldalról körülvett udvar	Több lakóház összekapcsolt udvarai		utca felé megnyitott udvar		tisztán keretes beépítésű tömbbelső	vegyes beépítésű tömbbelső	
		csatlakoztatott	ikresített	franciaudvar	előudvar			
Keletkezés ideje	1880-as évektől 1930-ig	1900-as évektől 1930-ig				1933-1944. és 1933-1989.	1930-as évektől 1989-ig	
Határoló térfalak	udvari homlokzat					udvari homlokzat	tűzfal / udvari homlokzat	
Légtérarányok	Szűk, vertikális jellegű tér → tágas tér					Tágas tér		
Aláépítettség	nincs, pince					nincs		
Földszinti csatlakozó helyiségek	lakások, közmű helyiségek, pincelejáró, lépcsőházak	lakások, közmű helyiségek, pincelejáró, lépcsőházak		lépcsőházak, pincelejáró		lépcsőházak	lépcsőházak, garázsok	
Burkolt-zöld arány	jellemzően burkolt, kisméretű zöldfelületek	jellemzően burkolt, kisméretű zöldfelületek		teljesen burkolt vagy teljesen zöld	jellemzően burkolt, kisméretű zöldfelületek	jellemzően zöld	jellemzően zöld → jellemzően burkolt	Belső udvar zöldfelületi jellemzői
Zöldfelület	Nincs → udvar nagy részét lefedő				kevés esetben	mindig van		
Zf szintezettsége	lágyszárúak szintje, cserjeszint (lombkorona szint - ritka)			lágyszárúak szintje, cserjeszint, lombkorona szint	lágyszárúak szintje, (cserjeszint, lombkorona szint – ritka)	lágyszárúak szintje, cserjeszint, lombkorona szint		
Kapcsolat a talajjal	Nincs – burkolaton kialakított magaságyak, termett talajon nőnek (nagyon ritka)			termett talajon nőnek	termett talajon nőnek	mindig termett talajon nőnek		
Eredeti funkció	Átközlekedés, fény és levegő bejutása, Zöldfelület kialakítása (ritkán)			fény és levegő bejutása, díszítő jellegű zöldfelület, reprezentatív előtér	díszítő jellegű zöldfelület, reprezentatív előtér	rekreáció, nagy kiterjedésű zöldfelület létrehozása	rekreáció, nagy kiterjedésű zöldfelület létrehozása, parkolás	Funkcionális jellemzők
Hozzáadódott funkció	tárolás	parkolás, tárolás		parkolás	-	tárolás	tárolás, parkolás	
Legfőbb problémák	rossz műszaki állapot, lomtár	rossz műszaki állapot, parkolás túlsúlyba kerülése		felnyurgult fás vegetáció, parkolás túlsúlyba kerülése	felnyurgult fák (ritkán)	felnyurgult fás vegetáció, telekhatáronkénti felszabdaltság, rossz műszaki állapot	felnyurgult fás vegetáció, parkolás túlsúlyba kerülése, rossz műszaki állapot	

ÚJLIPÓTVÁROSI BELSŐ UDVAROK ALAKULÁSA/*DEVELOPMENT OF INNER COURTYARDS IN ÚJLIPÓTVÁROS*

Újlipótváros kialakulástörténete, belső udvarok változása - Idővonal

2.4 melléklet | Készült az „Újlipótvárosi zöld szigetek - Belső udvarok és tömbbelsők kertépítészeti megújításának lehetőségei" c. diplomatervhez | Bóör Bernadett | 2018

mező- és kertgazdálkodás

1730.

ipari fejlődés, bérházépítkezések kis alapterületű, körülépített belső udvarok

Újlipótváros látképe a századfordulón

1867.

Tátra utca 3.

1893.

Palatinus palota - franciaudvar

Tátra utca 14-16. - csatlakozó udvarok

új változatok belső udvarokra

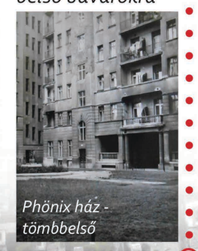
Phönix ház - tömbbelső

1900.

modern városrendezés időszaka - keretes beépítésű tömbök

Katona József utca 33/b

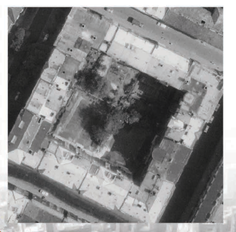

1933.

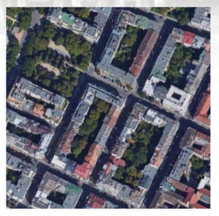

Raoul Wallenberg utca 14.

városi tömb felbomlása, sávházas beépítés vegyes tömbök

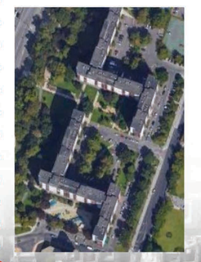

1940.

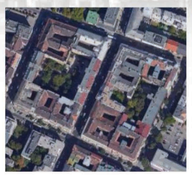

Bessenyei utca

Római kert

belső udvarok újjáéledése

Pannónia utca 54.

Szent István krt. 24.

Phönix ház

1989.

PANNÓNIA UTCAI KÖRÜLÉPÍTETT BELSŐ UDVAR KONCEPCIÓTERVE
DESIGN PLAN OF A COURTYARD, PANNONIA STREET

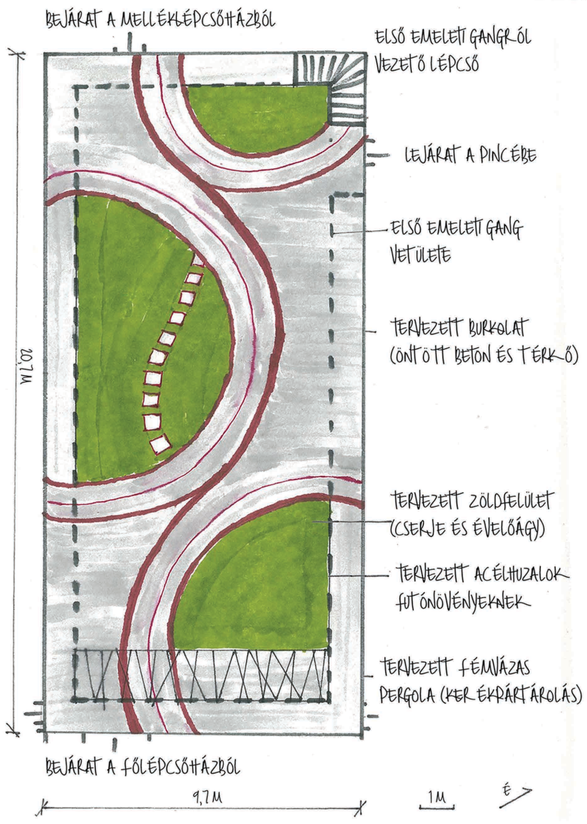

VÁG UTCAI CSATLAKOZÓ BELSŐ UDVAROK KONCEPCIÓTERVE
DESIGN PLAN OF CONNECTING COURTYARDS, VÁG STREET

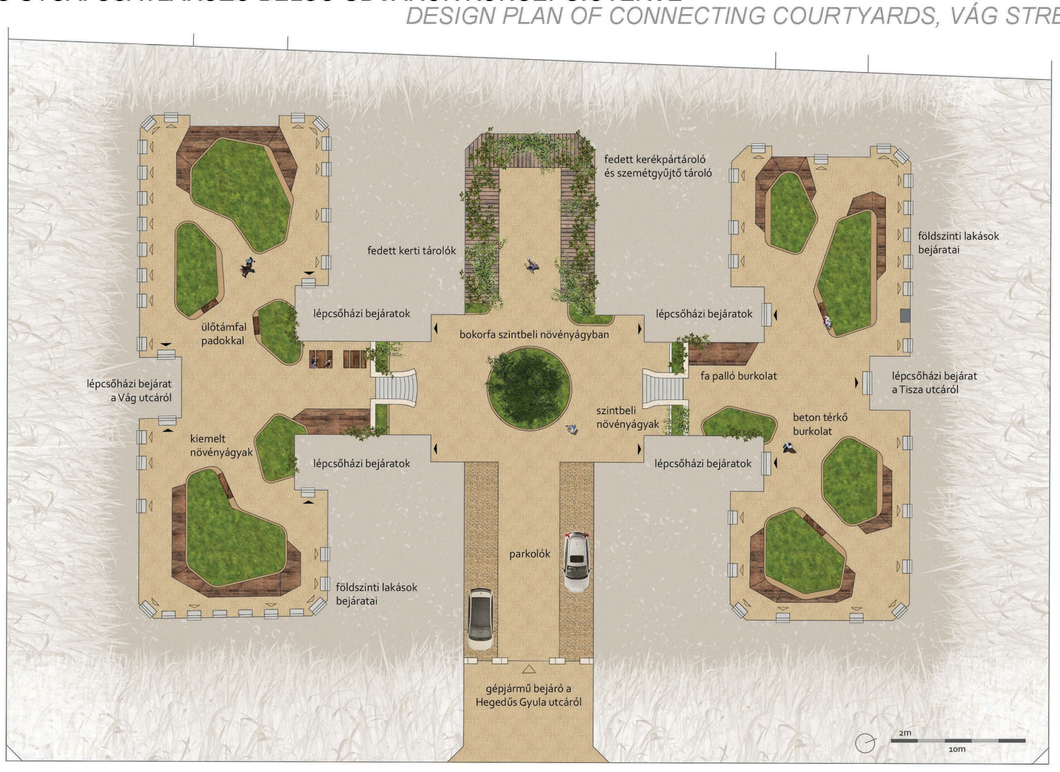

VISEGRÁDI UTCAI TÖMBBELSŐ KONCEPCIÓTERVE/*DESIGN PLAN FOR BLOCK-INTERIOR IN VISEGRÁDI STREET*

VISEGRÁDI UTCAI TÖMBBELSŐ - METSZET/*BLOCK-INTERIOR IN VISEGRÁDI STREET - CROSS SECTION*

KERTMŰVÉSZETI ÉS KERTTECHNIKAI TANSZÉK
KONZULENS: BÁTHORYNÉ DR. NAGY ILDIKÓ RÉKA
SZENT ISTVÁN EGYETEM
TÁJÉPÍTÉSZETI ÉS TELEPÜLÉSTERVEZÉSI KAR